

Preek n.a.v.
2 KONINGEN 13: 20-21
EEN BIJZONDERE GESCHIEDENIS
door

Ds. H. A. van de Pol

1989- 2001
predikant te
Dinteloord en Prinsenland

EEN BIJZONDERE GESCHIEDENIS

Orde van dienst:
Votum en groet
Psalm 36:2 en 3
Voorlezing van de wet en de hoofdsom
Psalm 19:6
Gebed om de opening van het woord en
de verlichting door de Heilige Geest
Schriftlezing: 2 Koningen 13:14-21
Psalm 21:3, 4 en 5
Tekst: 2 Kon. 13:20 en 21
Verkondiging
Psalm 18:7 en 11
Dankzegging en voorbeden
Psalm 6:5 en 6
Zegen.

Tekst: 2 Koningen 13:20 en 21:

'Daarna stierf Elisa, en zij begroeven hem . De benden nu der Moabieten kwamen in het land met het ingaan van het jaar. En het geschiedde, toen zij een man begroeven, dat zij, ziet, een bende zagen; zo wierpen zij de man in het graf van Elisa; en toen de man daarin kwam, en het gebeente van Elisa aanroerde, werd hij levend, en rees op zijn voeten. '

Gemeente,

Een merkwaardig verhaal. Daar zullen we het samen over eens zijn. Plaats van handeling is het graf van de profeet Elisa. Waarschijnlijk was hij na zijn dood bijgezet op de plaats waar hij oorspronkelijk vandaan kwam, namelijk in Abel Mehola. In deze geschiedenis gaat het over een inval van de Moabieten. En Abel Mehola heeft gelegen in een gebied, dat moeilijk te verdedigen viel.

We lezen, dat deze inval

plaats vond bij het ingaan van

het jaar. Of dat goed het tijdstip van de inval weergeeft is nog maar de vraag. Aan het begin van het jaar viel er namelijk wal betreft de oogst nauwelijks iets te roven. In de NBV vinden we van deze aanduiding geen letterlijke vertaling. Maar de bedoeling ervan wordt heel goed weergegeven. In deze vertaling lezen we: Elisa stierf en werd begraven. Het Was het seizoen, waarin elk jaar weer Moabitische benden het land binnenvielen.

Hoeveel tijd er gelegen heeft tussen de bijzetting van Elisa en de begrafenis, waar het vanmorgen om gaat, weten we niet. Weliswaar wordt gesproken over het gebeente van de profeet. Dat zegt echter op zich nog niets. In het Oude Testament wordt wel vaker over iemands gebeente gesproken, terwijl zijn of haar lichaam wordt bedoeld. Om de begrafenis van wie het hier gaat, wordt ook niet verteld. Dat is verder ook niet van belang. Op zekere dag is men dus op weg om iemand, die overleden is over te brengen naar zijn laatste rustplaats. De doden in Israël werden, zoals we waarschijnlijk weten neergelegd in een graf, dat tevoren in de rotsen was uitgehouwen. Onderweg naar het graf, ziet men echter plotseling in de verte een groep Moabieten aan komen. De schrik slaat hen om het hart. Dat betekent weinig goeds. Die zijn duidelijk weer eens op strooptocht. Als je in hun handen viel, betekende dat of je dood, of de rest van je leven slaaf. En dan maakt het niet uit, waar je op het moment, dat je in hun handen valt mee bezig bent. Zelfs al ben je bezig met het begraven van een dode.

Wat moet je in zo'n situatie? Je maar zo snel mogelijk uit de voeten maken? Maar de overledene dan? Die kun je toch niet zo maar ergens midden in het veld achterlaten? Als je nog een greintje respect hebt voor de overledene doe je dat toch niet? Maar wat dan?

We zien het al voor ons: Met de gezichten in de plooi schrijdt men plechtig voort met de overledene in de richting van het graf, dat voor hem bestemd is. Plotseling ontdekt men echter die Moabieten. Een en al paniek is het gevolg. En van de eerbied, waarmee in de regel een begrafenis plaats vindt, is niets meer over. Toch is het zo niet gegaan. Ik heb namelijk eens gelezen, dat men in Israël niet plechtig in een rustig tempo liep in de richting van het graf, maar dat men met de dode bij wijze van spreken voort rende in de richting van het graf. Maar toch.

Van aandacht voor de dode is geen sprake meer. Eén ding is maar belangrijk meer: Hoe komen we van het lijk af. En wel zo snel mogelijk.

Dan doet zich plotseling een onverwachte mogelijkheid voor. Ze zijn juist bij het graf van de profeet Elisa. Wat let ze? Ja zult u zeggen: Maar dat doe je toch niet? Dat graf van Elisa laat je toch met rust? Je maakt toch niet het graf van iemand open, om er een wildvreemd ander iemand bij te leggen. Dat is toch grafschennis.

Ja, maar in dit geval breekt nood wet. Anders vallen er onherroepelijk nog meer doden. Snel wordt daarom de grote steen, die het graf in de regel afsloot weg gewenteld. Het lijk er in geschoven. Steen er weer voor en wegwezen. Maar dan gebeurt er een heel groot wonder. We weten niet hoeveel tijd er gelegen heeft tussen het moment, dat het lichaam van de overledene in het graf van Elisa werd geschoven en de opstanding van diezelfde man. Dat is verder ook niet van belang. Belangrijker is te weten, hoe het waarschijnlijk in zijn werk is gegaan.

We kunnen er vanuit gaan, dat ze niet langer in het graf van de profeet zijn gebleven, dan strikt nodig was. Dat ze ook niet dieper het graf zijn ingegaan, dan nodig was. Waarschijnlijk hebben ze het lichaam van de overledene alleen maar naar binnen geschoven. Als zij hem maar kwijtwaren. Hoe het precies met de steen is gegaan, die in gewone doen het graf afsloot; in hoeverre ze die weer teruggerold hebben, vermeldt de historie ook niet. Ook niet, hoe de overleden man, gesteld dat de steen er weer goed voor gelegen heeft, uit het graf is gekomen. Wel is belangrijk om te weten, dat de ingang van zo'n graf in de regel naar binnen wat afliep. Als gevolg daarvan is dat lijk waarschijnlijk gaan schuiven en na verloop van tijd in aanraking gekomen met het lichaam van de profeet, dat dieper in het graf lag. En op het moment, dat dat gebeurt, gebeurt er een heel groot wonder. Want de aanraking met het lichaam van Elisa heeft tot gevolg, dat de overledene, die in het graf van de profeet was gelegd, weer tot leven komt en opstaat uit de dood.

Nu weet ik niet, hoe u met zo'n verhaal omgaat, als u dit in de bijbel leest. Waarschijnlijk is onze reactie: Een merkwaardig verhaal! En vervolgens doen we het boek dicht. In zijn brief aan de Romeinen, het 15e hoofdstuk schrijft Paulus dat alles, wat vroeger geschreven is, is geschreven om ons te onderwijzen, opdat wij door troost te putten uit de Schriften zouden blijven hopen. U begrijpt: Dan kun je bij het lezen van de geschiedenis van vanmorgen niet volstaan met de opmerking: Een merkwaardig verhaal! Dan zullen we ons af moeten vragen: Wat wil God ons hierdoor leren?

Door sommige uitleggers wordt het afgedaan als een mirakelverhaal, een verhaal dat voortleeft in het volksgeloof, dat steeds opnieuw weer wordt

doorverteld. Misschien wel interessant is om te horen, maar een speciale betekenis moet je er niet aan toekennen. Wie de bijbel ernstig neemt, kan echter met zo'n uitleg niet uit de voeten. Ja, maar zoiets kan toch niet echt gebeurd zijn? Als ik het waarheidsgehalte van de bijbel ga afmeten aan mijn verstand en alles daaruit ga schrappen, waar ik met mijn verstand niet bij kan, houd ik een hele dunne bijbel over. Want er zijn alleen al op dit terrein talloze verhalen in de bijbel te vinden, waar ik met mijn verstand niet bij kan. Wat denkt u bijvoorbeeld Petrus? In Hand. 5 kunnen we lezen, dat de burgers van Jeruzalem op bedden hun zieken op straat neerlegden, in de hoop, dat als de apostel zou komen, ze slechts zijn schaduw zouden mogen opvangen. En op wie de schaduw van de apostel viel, werd ook inderdaad genezen.

En in Hand. 19 wordt van Paulus verteld, dat in Efeze doeken en werkkleding van hem op zieken werden gelegd en ze genezen werden. Kunt u daar met uw verstand bij? Ik niet. Ik aanvaard echter, dat het echt zo gebeurd is, omdat de bijbel het me zegt.

Maar wat is dan de betekenis van het wonder, waar we in onze tekst over lezen? Om dat aan de weet te komen, moeten we in de eerste plaats goed in het oog houden, dat het hier gaat om een wonder bij het lichaam van de profeet Elisa. Die man komt niet weer tot leven, doordat zijn lichaam in aanraking kwam met een willekeurig ander dood lichaam, maar met het lichaam juist van deze profeet. Aan het optreden van Elisa tijdens zijn leven in het Tienstammenrijk kunnen we een bepaald thema meegeven. Bij Elisa gaat het, zoals we wellicht weten, om de opvolger van de grote profeet Elia. Beiden zijn opgetreden in de ge eeuw voor Chr. in het Tienstammenrijk.

Het optreden van Elia is onlosmakelijk verbonden met de regeerperiode van Achab en Izebel. Beide profeten hebben het volk Israël met klem opgeroepen om de HEERE te dienen. Ze hebben dat echter op een heel verschillende manier gedaan: Elia is de profeet, die het oordeel aankondigt: Wanneer Israël kiest voor de afgoden, blijft 3 jaar de regen uit. In vergelijk daarmee is het optreden van zijn opvolger heel anders geweest. Door de geschiedenissen, die we in de bijbel van zijn optreden vinden, loopt als een rode draad: Verwacht het van de HEERE.

Dan is er toekomst, dan is er leven!

Ik geef maar een paar voorbeelden: Over het optreden van Elisa wordt ons verteld in de hoofdstukken 2-6 van het boek Koningen. Ik denk allereerst aan die bekende geschiedenis van Naäman de Syriër, die naar

Elisa kwam voor genezing.

Aanvankelijk had hij er moeite mee om te doen, wat hem door de profeet werd opgedragen. Toen hij echter gehoorzaam aan de opdracht van de profeet zich 7 x waste in de Jordaan werd hij genezen.

In 2 Kon. 4 lezen we hoe de weduwe van een profeet in grote geldnoot zit. Haar kinderen dreigen als slaaf verkocht te worden en ze heeft niet anders meer dan een kruikje met wat olie. Daarom doet ze een beroep op Elisa. Deze geeft dan opdracht alle vaten, die in huis zijn vanuit dat kruikje te vullen met olie. En het eind van het verhaal is, dat de schuldeiser kan worden betaald en ze bovendien weer geld heeft om in het levensonderhoud van haar gezin te voorzien.

En wat denkt u van de geschiedenis van de zoon van de Sunamitische, die door de profeet weer uit de dood is opgewekt. Deze vrouw omringde Elisa met alle zorg, die maar mogelijk was. Ze had zelfs een kamer voor hem gereserveerd. Ze had echter geen kinderen. Dan bidt de profeet of ze nog moeder mag worden.

Een gebed, dat wordt verhoord. Naderhand sterft het jongetje echter als gevolg van een zonnesteek. De profeet mag echter het middel in de hand van God zijn, waardoor het jongetje weer tot leven komt.

In het optreden van de profeet Elisa was dus duidelijk naar voren gekomen, hoe belangrijk het in ons leven is, het van de HEERE te verwachten. Of anders gezegd: Bij de HEERE is uitkomst zelfs tegen de dood. U weet, hoe belangrijk met het oog daarop is, dat de bijbel in ons leven een open boek is. Anders raken we het zicht op de HEERE kwijt, op wat Hij ons belooft; kwijnt het geloof weg en gaan we keuzes maken in het leven, die haaks staan op wat de HEERE van ons vraagt, dwalen we van de HEERE weg.

Uit onze tekst voor vanmorgen blijkt, dat echter aan het leven van Elisa inmiddels een eind was gekomen. Als er bij ons een dominee sterft, staat er meteen iemand anders klaar om zijn taak over te nemen. Na het overlijden van Elisa is de post van profeet in Israël echter nog steeds vacant.

Nu is in geval van vacature het de ene keer veel dringender nodig, dat deze spoedig wordt vervuld, dan de andere keer. In het geval van Elisa is er evenwel schreeuwend behoefte aan een opvolger. Het land verkeert in grote nood. Dat is uit de schriftlezing van vanmorgen duidelijk gebleken. Juist op het moment, dat de profeet op zijn sterfbed lag, was de koning nog bij hem gekomen. Ik heb u straks verteld, dat Abel Mehola lag in een gebied, dat moeilijk viel te verdedigen. Dat daarom de Moabieten vrij spel

hadden. Maar waarom kon Abel Mehola zo moeilijk verdedigd worden? Was het gebied zo onherbergzaam? Wel neen. Het centrale gezag van het Tienstammenrijk was zo verzwakt. De koning beschikte niet meer over de macht om zijn grondgebied te beschermen tegen invallen van de Moabieten. Tijdens de regering van zijn vader was Israël heel het leger aan de Syriërs kwijt geraakt. Als de koning bij Elisa om hulp komt, draagt de profeet hem op het raam open te doen en een pijl in de richting van Syrië te schieten. Dat stond in die tijd gelijk met een oorlogsverklaring. Behalve dat moet de koning ook met zijn pijlen op de grond slaan. In de ogen van Elisa doet de koning dat echter onvoldoende. Hij doet het maar 3x en had het minstens 5x moeten doen.

Waarom Elisa kritiek had? De koning had duidelijk moeite met de opdracht van de profeet. Wat had deze opdracht voor zin? Het ontbrak de koning duidelijk aan geloof. Aan onvoorwaardelijk vertrouwen op de HEERE. Zo zullen we echter begrijpen, wat voor verlies Israël leed met het overlijden van de profeet. De stem van de profeet was verstomd, en daarmee de stem van God te midden van Israël.

De stem, die juist in deze omstandigheden zo brood en broodnodig was.

Maar wat is nu tegen deze achtergrond de betekenis van de geschiedenis van vanmorgen? De HEERE spreekt niet meer door een levende Elisa. Maar dat verhindert Hem niet alsnog opnieuw de boodschap te laten horen, die zijn knecht zoveel jaren lang tijdens zijn leven aan Israël heeft voorgehouden, door de dode man in aanraking te brengen met het dode lichaam van de profeet en hem als gevolg daarvan op te wekken uit de dood. Zo groot is de macht van onze God.

Ook de genade van God. Door dit wonder maakt God opnieuw duidelijk: Bij Mij is redding zelfs tegen de dood. Verwacht het daarom in uw leven van Mij! Het is belangrijk bij dit wonder goed in het oog te houden, dat het in deze geschiedenis gaat om een wonder van God, en niet een wonder van Elisa. God maakt alleen gebruik van het lijk van Elisa. De profeet blijft even dood in zijn graf liggen als te voren.

Waarom vraag ik nu vanmorgen uw aandacht voor dit wonder? Omdat we een lijn kunnen trekken van het graf van Elisa naar de hof van Jozef van Arimathea. Kortgeleden is het Pasen geweest. En in de tuin van Arimathea valt in de opstanding van Christus dezelfde boodschap te beluisteren als bij het graf van Elisa zoveel eeuwen geleden. Laat de HEERE ook in de opwekking van Zijn Zoon uit de dood niet heel duidelijk zien, dat bij Hem leven is, zelfs tegen de dood?

In de hof van Jozef van Arimathea valt niet alleen dezelfde boodschap te beluisteren, als eeuwen geleden bij het graf van Elisa, maar ook nog veel duidelijker: In de tuin van Arimathea staat niet de een of andere willekeurige dode op, doordat hij in aanraking is gekomen met het dode lichaam van Jezus. Neen, in de hof van Gethsémané staat de profeet zelf op. En wat voor profeet! Bij Hem gaat het niet om één in de lange rij van profeten, die God in de loop van de eeuwen volgens

de bijbel naar Israël heeft gestuurd. Bij Hem gaat het om de hoogste profeet en leraar, die God ooit naar deze wereld heeft gezonden. In de brief aan de Hebreeën kunnen we lezen: God, die voorheen vele malen en op vele manieren tot de vaders gesproken heeft door de profeten, heeft in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon. In Jezus Christus bereikt de boodschap van God aan ons zijn hoogtepunt. De profeet Elisa had zijn hele leven verkondigd: Bij de HEERE is hulp, zelfs tegen de dood. Op de Paasmorgen heeft God duidelijk gemaakt, hoe, dankzij wie en zo ook door wie we die hulp van de HEERE kunnen krijgen.

Door Jezus! Heeft Hij ook zelf niet gezegd: Ik ben de opstanding en het leven?

Wie in Mij gelooft zal leven, al ware Hij ook gestorven? Door Hem op te wekken uit de dood! In de brief aan de Romeinen schrijft Paulus dat de dood het loon is voor de zonde. Wat laat Jezus ons echter op de Paasmorgen zien? Dat Hij door de kruisdood op Golgotha te sterven de straf voor onze zonden volkomen heeft gedragen. Ja, heeft weggedaan! Anders zou het Hem niet mogelijk geweest zijn op te staan uit de dood. Zou God Hem ook niet uit de dood hebben opgewekt.

Het hele evangelie, al Gods beloften staan of vallen daarom met het al of niet opgestaan zijn van Jezus uit de dood. Paulus laat dat ook heel duidelijk uitkomen in 1 Cor. 15, als hij in dat hoofdstuk schrijft: "Indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel en ijdel is ook uw geloof." En even verder: "Indien Christus niet opgewekt is, zo is uw geloof tevergeefs, zo zijt ge nog in uw zonden."

Bij het Paasevangelie gaat het om een geweldige boodschap. Op grond van Zijn opstanding mag ik er zeker van zijn, dat mijn zonden bij God zijn verzoend, ik God tot mijn Vader in de hemel mag hebben, ik mag geloven, dat Hij door Zijn dood en opstanding de weg heeft gebaad tot mijn eeuwig behoud. Voor mij zondaar, die niet anders dan de dood heb verdiend, om voor eeuwig verloren te gaan. Deze weg tot mijn behoud heeft God in Zijn genade voor mij in Jezus Christus ontsloten. Daarvoor

heeft Christus die verschrikkelijk moeilijke weg van het kruis willen gaan! Gemeente, wat doet deze boodschap ons? Als de Emmaüsgangers terugkeren in de discipelkring om te vertellen, wat ze in de afgelopen uren hebben meegemaakt, dat ze Jezus weer hebben ontmoet, verklaren ze: "Was ons hart niet brandende in ons, terwijl Hij tot ons sprak op de weg en terwijl Hij ons de Schriften opende? "Ze waren er door in vuur en vlam gezet." Is dat ook de uitwerking van het Paasevangelie in ons leven? Zijn we opnieuw bezielde door het evangelie na de boodschap, dat Jezus weer uit de dood is opgestaan. Of hebben we de boodschap van Pasen alleen maar aangehoord? Misschien ook nog gezongen: Het is een wonder in ons ogen. Wij zien het, maar doorgronden 't niet. Maar hebben we ons er volstrekt niet over verwonderd, inmiddels het oude patroon, weer opgepakt en denken we ook weer, alsof het nooit Pasen is geweest.

Gemeente, wat is dat erg! Zoveel heeft de HEERE voor ons over gehad. En ons dan zo op te stellen! Hier past alleen aanbidding! Bereidheid om ons leven te stellen in dienst van deze God!

Of ontgaat ons de betekenis van de opstanding van Christus, omdat we geen oog hebben voor onze schuld. Daarom niet beseffen, hoezeer we het van vergeving, van Gods genade moeten hebben. Maar hebt u dan nog nooit uw leven getoetst aan wat de HEERE van ons vraagt? En dan gaat het niet in de eerste plaats over de vraag of u ieder het zijne hebt gegeven, maar of u God hebt liefgehad, met heel uw hart, met heel uw inzet? Wie durft dan nog fier voor zich uit te kijken? Neen dan had de tollenaar uit de gelijkenis het beter door, toen hij bad: "O God, wees mij zondaar genadig." We hebben vastgesteld, in wat voor tijd de profeet Elisa is opgetreden. Het Tienstammenrijk verkeerde in deplorabele toestand. Straffeloos konden de omringende volken in het Tienstammenrijk strooptochten ondernemen. Juist in deze periode zond God de profeet Elisa om aandacht te vragen voor de HEERE, voor wie Hij wil zijn voor ons mensen. Dat bij de HEERE uitkomst is, zelfs tegen de dood. We hebben echter ook gehoord, hoe het zelfs bij de koning aan geloof ontbrak, om het echt van de HEERE te verwachten. Dat hield echter niet in, dat met de dood van de profeet de verkondiging van het evangelie was verstomd.

Uit de geschiedenis van vanmorgen blijkt, dat de HEERE in zijn genade in Israël is blijven spreken en dat nog wel op zo'n bijzondere manier! Als we onze samenleving vergelijken met die uit de tijd van Elisa, is er weinig verbeterd. In tegendeel zelfs. De koning komt nog bij de profeet om hulp. Onze volksvertegenwoordiging heeft in veel gevallen de kerk niet meer

nodig; heeft er voor een groot deel geen enkele binding meer mee. Geloven wordt door de overheid als een privézaak gezien. De overheid trekt zich terug van alles, wat maar enigszins met geloof te maken heeft. Als christenen zijn we in een betrekkelijk klein aantal jaren vrijwel op alle terreinen van de samenleving tot een randverschijnsel geworden. In deze samenleving is het onze taak het evangelie uit te dragen, waar we daartoe de kans krijgen en over te dragen aan onze kinderen. Wat voel je je echter vaak machteloos en hulpeloos. Wat haalt het uit? Al je inspanning schijnt tevergeefs te zijn. Je zou wel willen, dat er nog eens een heel groot wonder zou gebeuren net als na de dood van Elisa.

Is de boodschap van de opstanding, waar we zelf van mogen leven dan onvoldoende?

Is God vandaag niet meer in staat wonderen te doen? Mogen we niet meer geloven in de Heilige Geest? Is Deze niet machtig ons getuigenis te zegenen? Ogen te openen voor Gods liefde voor ons in Christus en harten voor Hem in vuur en vlam te zetten? Is met het oog daarop de Heilige Geest niet uitgestort? Getuigt het niet van ongelof, als we dit in twijfel trekken? Velen doen in onze tijd de bijbel dicht, maar keer op keer mag je toch ook weer horen van mensen, in het leven van wie de bijbel is opengegaan. Daarom gemeente, werkt en bidt.

Laten we blijk geven van onze liefde voor Christus overal waar we daartoe de gelegenheid krijgen. naar onze omgeving en naar onze kinderen. Laten we tegelijkertijd een biddende gemeente zijn, biddend om de zegen van de Heilige Geest voor alle arbeid in het koninkrijk van God. Biddend om Gods zegen voor jong en oud. De bijbel geeft ons duidelijk de belofte, en dat moeten we in onze tijd vooral niet uit het oog verliezen, dat God zo zijn gemeente wil bouwen en de hele samenleving in de zegen daarvan wil laten delen.

Amen.

Wierden

ds. H.A. van de Pol

